

**27-MAVZU: PEDAGOGIK TEXNIKA HAQIDA TUSHUNCHA.
PEDAGOGIK TEXNIKANI SHAKLLANTIRISH METODIKASI. NUTQ
TEXNIKASI VA MADANIYATI NUTQ TEXNIKASI ASOSLARI: NAFAS
OLISH VA OVOZ.**

Mashg' ulot rejasi:

1. Pedagogik texnika haqida tushuncha
2. Pedagogik texnikani egallash mahorati
3. Nutqning asosiy xususiyatlari. Til va nutq
4. Nutq texnikasini egallash usullari

1-topshiriq. Mavzu bo'yicha o'zlashtirilishiga doir blis-so'rov savollari.

1. Pedagogik texnika haqida tushuncha.
2. Pedagogik texnikaning tarkibiy qismlari.
3. O'qituvchining pedagogik texnikasini shakllantirish yo'llari.
4. Nutq haqida tushuncha.
5. Nutqning o'qituvchi faoliyatidagi o'rni.
6. Nutq texnikasi: nafas olish, tovush, diksiya, ritmika.
7. O'qituvchining nutq malakasini shakllantirish yo'llari.

2-topshiriq. O'qituvchi pedagogik faoliyatida pedagogik texnikaning ko'nikma va malakalarini mukammal takomillashtirgan holda o'z mahoratini oshirish uchun 5 ta muhim jarayonlarni bilishi lozim. Topshiriq shundan iborat bo'ladiki, 5 nafar talaba berilgan jummalarga izoh berib, qolgan talabalarga ta'rifab berishi kerak.

1. O'qituvchi o'zlashtirishi lozim bo'lgan pedagogik texnikaning muhim tarkibiy qismlaridan biri uning nutq texnikasidir (nutq tempi, diksiyasi, tovush ohangini baland, o'rta, past qila olishi va hokazo) . . .

2. Pedagogik texnika malakalarini mukammal egallash uchun avvalo, o'qituvchi o'z fanini, o'qitadigan predmetining boshqa fanlar bilan o'zaro aloqadorlikda bilishi, pedagogik va axborot texnologiyalarini, pedagogika va psixologiya fanlari asoslarini davr taraqqiyoti darajasida bilishi, kasbiy jihatdan o'z-o'zini tarbiyalay oladigan bo'lishi zarur . . .

3. Pedagogik texnika sirlarini mukammal bilish o'qituvchining tashkiliy - metodik malakalarni egallashiga ham bog'liq. Bu malakalar zarur bilimlar bo'yicha ma'ruzalarni tinglash, maxsus adabiyotlarni o'qish orqali qo'lga kiritiladi . . .

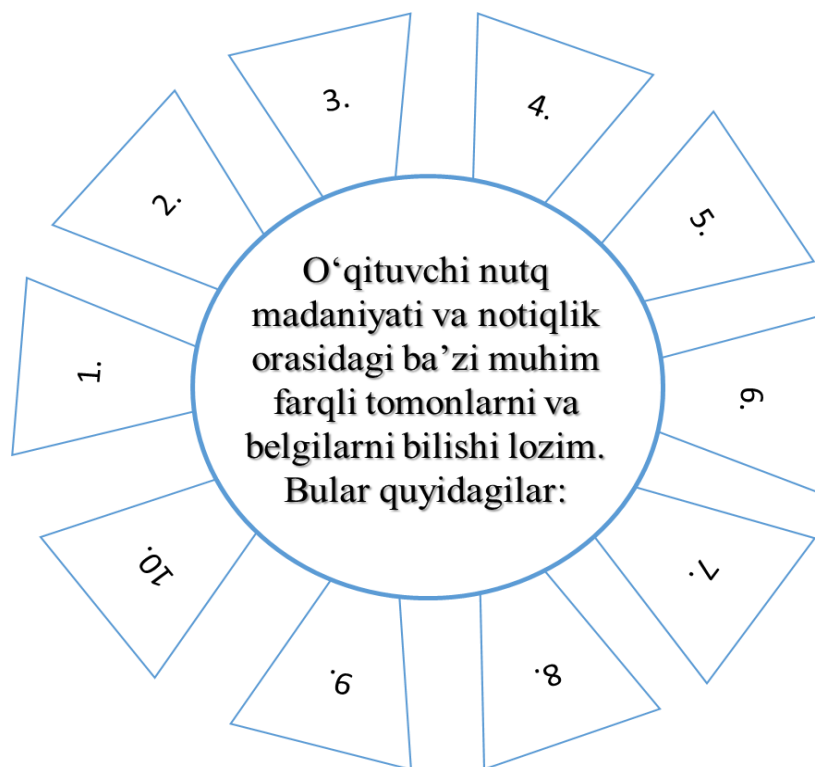
4. Pedagogik texnikani bir maromda egallashda, har bir o'qituvchining o'z individual dasturini ishlab chiqishi muhim ahamiyat kasb etadi. Bunday dasturni tuzishdan oldin o'qituvchi o'zida pedagogik texnika malakalarini shakllanganligining boshlang'ich darajasini aniqlab olish zarur . . .

5. Pedagogik texnikani namoyish etishda o'qituvchining umumiy madaniyati, ma'naviy va estetik dunyo-qarashi muhim o'rin tutadi. Agar o'qituvchining tashqi ko'rinishi qashshoq, so'zlarni talaffuz qilish qobiliyati past, estetik jihatdan omi, bolar bo'lmas voqealarga nisbatan o'z hissiyotiga erk beradigan bo'lsa, tarbiyalanuvchilarning e'tiqodiga, aql-idrokiga, bilish va anglash tafakkuriga salbiy ta'sir ko'rsatadi . . .

3 -topshiriq. Nutqning asosiy xususiyatlariga doir “Tushunchalar tahlili”

TUSHUNCHALAR TAHLILI	
Tushunchalar	Mazmuni
Nutqning to'g'riligi va ravonligi.	
Nutqning aniqligi va ta'sirchanligi.	
Nutqning mantiqiyliги.	
Nutqning tozaligi va ifodaliligi.	

4 -topshiriq. O'qituvchi nutq madaniyati va notiqlik orasidagi ba'zi muhim farqli tomonlarni va belgilarni bilishi lozim. Bular quyidagi Venn diagrammasi orqali yozib tushutrib bering

5 -topshiriq. Nutq texnikasini egallash usullari bo'yicha quyida keltirilgan test topshirig'i bilan tanishing va raqamlarga mos harflarni tanlab oling.

1	Ritmika	A.	– tovushning hajmi bo'lib, uning chegarasi eng yuqori va quyi ohanglar bilan belgilanadi. Diapazonning qisqarishi nutqni bir xil ohangda zerikarli boiib qolishiga sabab bo'ladi. O'qituvchining bir ohangda gapirishi, tinglovchilar tomonidan axborotni idrok qilishni pasaytiradi va ularni zeriktirishi mumkin.
2	Diapazon	B.	– aniq talaffiiz qilish. Talaffuzning aniqligi o'qituvchi uchun professional zarurat boiib, o'qituvchi nutqini talabalar tomonidan to'g'ri tushunilishini ta'minlaydi. Talaffuzning aniqligi aytilayotgan so'z, bo'g'in va tovushlarning qat'iy aniqligidir. U nutq apparati barcha a'zolarini (lablar, jag', tishlar, yumshoq va qattiq tanglay, kichik til, kekirdak, tomoq orqa devori, tovush naychalari) birgalikda ishlashiga bog'likdir. Til, lablar, yumshoq tanglay, kichik til va pastki jag' nutqda faol ishtirok etadi. Shuning uchun ham ularni mashq qildirish muhim ahamiyatga egadir.
3	Diksiva	C.	– bu ayrim so'z bo'g'inlarining aytilish muddati va to'xta-lishi gapirishdagi toiiq davomiylik, nutq va ifodalarning navbat bilan o'z o'rnida ishlatilishini bildiradi. Shu bilan birga nutqni tashkil qilish jarayoni. Bu nutqning muhim elementlaridan biri boiib, ba'zan intonat-siya va pauza o'rniga so'zdan ko'ra kuchli emotsional ta'sir qiladi.

Javoblari	1 -	2 -	3 -
------------------	------------	------------	------------